

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

27. studenoga 2007.(*)

„Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Nadležnost, priznavanje i izvršenje sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću – Uredba (EZ) br. 2201/2003 – Materijalno i vremensko područje primjene – Pojam ‚građanske stvari‘ – Odluka o stavljanju pod skrbništvo i smještaju djece izvan obiteljskog doma – Mjere s područja javnog prava za zaštitu djeteta”

U predmetu C-435/06,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 234. UEZ-a, koji je uputio Korkein hallinto-oikeus (Vrhovni upravni sud, Finska), odlukom od 13. listopada 2006., koju je Sud zaprimio 17. listopada 2006., u postupku

C,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: V. Skouris, predsjednik, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas i A. Tizzano, predsjednici vijeća, R. Schintgen, J. N. Cunha Rodrigues (izvjestitelj), R. Silva de Lapuerta, J.-C. Bonichot, T. von Danwitz i A. Arabadjiev, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: R. Grass,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za C, M. Fredman, *asianajaja*,
- za finsku vladu, A. Guimaraes-Purokoski, u svojstvu agenta,
- za njemačku vladu, M. Lumma, u svojstvu agenta,
- za francusku vladu, G. de Bergues i A.-L. Duing, u svojstvu agenata,
- za nizozemsku vladu, H. G. Sevenster, u svojstvu agenta,
- za slovačku vladu, J. Čorba, u svojstvu agenta,
- za švedsku vladu, A. Kruse, u svojstvu agenta,
- za Komisiju Europskih zajednica, M. Wilderspin i P. Aalto, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 20. rujna 2007.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba br. 1347/2000, (SL L 338., str.1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 133. – 161.) , kako je izmijenjena Uredbom Vijeća (EZ) br. 2116/2004 od 2. prosinca 2004. (SL L 367., str. 1., u daljnjem tekstu: Uredba br. 2201/2003).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru žalbe koju je podnijela C, majka djece A i B, protiv odluke Oulun hallinto-oikeus (Upravni sud u Ouluu, Finska), kojom se potvrđuje odluka finske policije o izručenju te djece švedskim vlastima.

Pravni okvir

Pravo Zajednice

- 3 U Zajedničkoj izjavi br. 28. o nordijskoj suradnji, priloženoj Ugovoru o uvjetima pristupanja Republike Austrije, Republike Finske i Kraljevine Švedske i prilagodbama ugovora na kojima se temelji Europska unija (SL 1994, C 241, str. 21. i SL 1995 L 1, str. 1.), propisuje se:

„Ugovorne stranke bilježe da Švedska, Finska i Norveška, kao članice Europske unije, namjeravaju nastaviti, potpuno se pridržavajući zakona Zajednice i ostalih odredaba Ugovora o Europskoj uniji, nordijsku suradnju među sobom kao i s ostalim zemljama i državnim područjima.”

- 4 Uvodna izjava 5. iz Uredbe br. 2201/2003 glasi kako slijedi:

„S ciljem osiguravanja jednakosti svakog djeteta, ova se Uredba odnosi na sve odluke o roditeljskoj odgovornosti, uključujući mjere za zaštitu djeteta, neovisno o bilo kakvoj vezi s bračnim predmetom.”

- 5 Člankom 1. te uredbe propisuje se:

„1. Ova se Uredba primjenjuje, bez obzira na prirodu suda, u građanskim stvarima koje se odnose na:

[...]

(b) dodjelu, izvršavanje, prijenos, ograničenje ili oduzimanje roditeljske odgovornosti.

2. Stvari iz stavka 1. točke (b) mogu se odnositi na:

(a) pravo na roditeljsku skrb i pravo na kontakt s djetetom;

[...]

(d) smještaj djeteta kod udomitelja ili u ustanovu;

[...]"

6 U skladu s člankom 2. Uredbe br. 2201/2003:

„U svrhe ove Uredbe:

1. izraz ‚sud‘ označava sva tijela u državama članicama nadležna u stvarima koje pripadaju u područje primjene ove Uredbe, u skladu s odredbama članka 1.;

[...]

4. izraz ‚sudska odluka‘ označava razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka te presudu koja se odnosi na roditeljsku odgovornost, koju izriče sud države članice, bez obzira na to kako se naziva takva sudska odluka, uključujući i rješenje, nalog ili odluku;

[...]

7. izraz ‚roditeljska odgovornost‘ označava prava i obveze koje se odnose na dijete ili njegovu imovinu, koja su sudskom odlukom dodijeljena fizičkoj ili pravnoj osobi, primjenom prava ili sporazumom s pravnim učinkom. Ovaj izraz uključuje i prava roditeljske skrbi i odgoja djeteta te prava na kontakt s djetetom;

[...]

9. izraz ‚pravo na skrb‘ uključuje prava i obveze koji se odnose na roditeljsku skrb nad djetetom, a posebno na pravo određivanja djetetova boravišta;

[...]"

7 Člankom 8. stavkom 1. te uredbe propisuje se:

„Sudovi države članice nadležni su u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću prema djetetu koje ima uobičajeno boravište u državi članici u trenutku pokretanja postupka.“

8 Članak 16. stavak 1. točka (a) te uredbe glasi:

„Smatra se da je pred sudom pokrenut postupak:

(a) u trenutku u kojemu je pismeno kojim se pokreće postupak, ili jednakovrijedno pismeno, predano sudu, pod uvjetom da osoba koja pokreće postupak nije nakon toga propustila poduzeti radnje koje je morala poduzeti u vezi s dostavom pismena protustranci.”

9 Članak 59. Uredbe br. 2201/2003 glasi kako slijedi:

„1. Uz poštovanje odredaba članka 60., 63., 64. i stavka 2. ovog članka, ova Uredba, među državama članicama, zamjenjuje konvencije koje postoje u trenutku stupanja na snagu ove Uredbe, koje su sklopljene između dvije ili više država članica, a odnose se na predmete koje uređuje ova Uredba.

2. (a) Finska i Švedska imaju mogućnost izjaviti da se Konvencija od 6. veljače 1931. između Danske, Finske, Islanda, Norveške i Švedske, koja sadrži odredbe međunarodnog privatnog prava o braku, posvajanju i skrbništvu, zajedno sa Završnim protokolom uz tu Konvenciju, primjenjuje, u cijelosti ili djelomice, u njihovim međusobnim odnosima, umjesto pravila koje donosi ova Uredba. Takve se izjave prilažu uz ovu Uredbu i objavljuju u Službenom listu Europske unije. Spomenute države članice mogu ih, u cijelosti ili djelomice, u svako doba povući.

[...]”

10 Članak 64. te uredbe utvrđuje:

„1. Odredbe ove Uredbe primjenjuju se samo na pokrenute sudske postupke, na pismena koja su službeno sastavljena ili upisana u registar kao autentične isprave te na sporazume zaključene između stranaka nakon datuma početka njezine primjene u skladu s člankom 72.

2. Sudske odluke donesene nakon datuma početka primjene ove Uredbe u postupcima koji su pokrenuti prije tog datuma, ali nakon datuma stupanja na snagu Uredbe (EZ) br. 1347/2000, priznaju se i na temelju njih se određuje izvršenje u skladu s odredbama poglavlja III. ove Uredbe ako su primijenjeni propisi o nadležnosti u skladu s onima predviđenima u poglavlju II. ili u Uredbi (EZ) br. 1347/2000 ili u konvenciji sklopljenoj između države članice podrijetla i zamoljene države članice, koja je bila na snazi u trenutku pokretanja postupka.

[...]”

11 U skladu s njezinim člankom 72., Uredba br. 2201/2003 stupila je na snagu 1. kolovoza 2004. i primjenjuje se od 1. ožujka 2005., osim članaka 67., 68., 69. i 70., koji se primjenjuju od 1. kolovoza 2004.

Nacionalni pravni sustavi

12 Švedski zakon koji sadržava posebne odredbe o skrbi maloljetnika (lag med sårskilda bestämmelser om vård av unga, SFS 1990, br. 52.) utvrđuje mjere zaštite djece, kao što su stavljanje pod skrbništvo i smještaj protiv volje roditelja. Ako je ugroženo

zdravlje ili razvoj djeteta, lokalni odbor za socijalnu skrb može zatražiti od länsrätta (Okružni upravni sud) donošenje odgovarajućih mjera. U hitnim slučajevima taj odbor može sam odrediti takve mjere pod uvjetom da ih odobri länsrätt.

- 13 Na temelju članka 1. stavka 1. finskog zakona o izručenju osoba islandskim, norveškim, švedskim ili danskim tijelima radi izvršenja odluke o stavljanju pod skrbništvo ili liječenju [laki huoltoai tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta luovuttamisesta Islantiin, Norjaan, Ruotsiin tai Tanskaan (761/1970), u daljnjem tekstu: „Zakon 761/1970”], svaku osobu za koju je izrečena mjera skrbi ili liječenja u skladu s odlukom islandskih, norveških, švedskih ili danskih tijela, na zahtjev radi izvršenja takve odluke, Republika Finska može predati predmetnoj državi.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 14 Odbor za socijalnu skrb grada L (Švedska) je 23. veljače 2005. odredio hitno stavljanje pod skrbništvo djece A i B koja su živjela u tom gradu radi njihova smještaja u udomiteljsku obitelj. Dijete A, rođeno 2001., i dijete B, rođeno 1999., imaju finsko državljanstvo, pri čemu dijete A ima i švedsko državljanstvo.
- 15 C se zajedno sa svojom djecom A i B 1. ožujka 2005. nastanila u Finskoj. Njezino preseljenje u tu državu članicu prijavljeno je 2. ožujka 2005. Finska su tijela registrirala njezino novo boravište 10. ožujka 2005., s učinkom od 1. ožujka 2005.
- 16 Odluku Odbora za socijalnu skrb grada L potvrdio je 3. ožujka 2005. länsrätten i K län [Okružni upravni sud u K (Švedska)], na kojem je u tu svrhu pokrenut postupak 25. veljače 2005. Takav je postupak dobivanja sudske potvrde propisan švedskim pravom u slučaju kada je dijete stavljeno pod skrbništvo bez pristanka roditelja.
- 17 Prihvativši da je predmet u nadležnosti švedskih sudova, Kammarrätten i M [Žalbeni upravni sud u M (Švedska)] odbio je žalbu koju je C podnijela protiv odluke Länsrätten i K län.
- 18 Tu nadležnost švedskih sudova je 20. lipnja 2006. potvrdio Regeringsrätten [Vrhovni upravni sud (Švedska)].
- 19 Istoga dana kada su Länsrätten i K län donijeli odluku, švedska je policija zahtijevala od finske policije grada H, gdje je to dvoje djece bilo privremeno smješteno kod svoje bake, da im pomogne izvršiti tu odluku. Taj je zahtjev upućen na temelju Zakona 761/1970.
- 20 Odlukom od 8. ožujka 2005. finska je policija odredila izručenje djece A i B švedskim tijelima. C je podnijela žalbu protiv te odluke pred Oulun hallinto-oikeus (Upravni sud u Ouluu), koju je sud odbio.
- 21 C je potom podnijela žalbu pri Korkein hallinto-oikeus (Vrhovni upravni sud) koji je smatrao da je za odlučivanje u glavnom postupku potrebno tumačenje područja primjene Uredbe br. 2201/2003.

- 22 Navodeći da je odluka o stavljanju pod skrbništvo i smještaju djece donesena u Finskoj na temelju javnog prava, Korkein hallinto-oikeus (Vrhovni upravni sud) pokrenuo je pitanje o uključivanju takve odluke u definiciju „građanske stvari” iz navedene uredbe. Budući da se u Finskoj za zaštitu djece ne zahtijeva donošenje samo jedne odluke nego cijelog niza odluka, taj sud isto tako postavlja pitanje odnosi li se uredba istovremeno na stavljanje pod skrbništvo i smještaj djece ili samo na odluku o smještaju djece.
- 23 U tim je okolnostima Korkein hallinto-oikeus (Vrhovni upravni sud) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. (a) Može li se uredba [...] br. 2201/2003 [...] u cijelosti primijeniti na izvršenje odluke kao što je ona u glavnom postupku kojom se hitno stavlja pod skrbništvo dijete te ga se smješta u udomiteljsku obitelj izvan vlastitog doma, ako je donesena u okviru pravila javnog prava o zaštiti djece kao jedinstvena odluka?
- (b) U suprotnom, je li uredba [br. 2201/2003] u pogledu svojeg članka 1. stavka 2. točke (d) primjenjiva samo na dio odluke koji se odnosi na smještaj izvan vlastitog doma u udomiteljsku obitelj?
- (c) U potonjem slučaju, primjenjuje li se uredba [br. 2201/2003] na odluku o smještaju, koja je obuhvaćena odlukom o stavljanju pod skrbništvo, čak i kada se na tu odluku, o kojoj ovisi odluka o smještaju, primjenjuje zakonodavstvo o uzajamnom priznavanju i izvršenju sudskih i upravnih odluka koje su usklađene u okviru suradnje predmetnih država članica?
2. S obzirom na činjenicu da uredba [br. 2201/2003], na prijedlog Nordijskog vijeća, ne navodi spomenute usklađene propise o priznavanju i izvršenju odluka o smještaju, koje su predmet javnoga prava, i da uzima u obzir samo odgovarajuću privatnopravnu konvenciju, je li u slučaju potvrđenog odgovora na prvo pitanje pod točkom (a) moguće predmetne usklađene propise primijeniti na stavljanje djeteta pod skrbništvo ako se ti propisi temelje na priznavanju i neposrednom izvršavanju upravnih odluka putem suradnje između upravnih tijela?
3. U slučaju da je odgovor na prvo pitanje pod točkom (a) potvrđan, a odgovor na drugo pitanje negativan, te uzimajući u obzir članak 72. i članak 64. stavak 2. uredbe [br. 2201/2003] i navedene usklađene nordijske propise o odlukama o stavljanju pod skrbništvo, koje su predmet javnoga prava, primjenjuje li se ta uredba [br. 2201/2003] *ratione temporis* na predmet u kojem su švedska tijela donijela odluku o hitnom stavljanju pod skrbništvo i smještaju u udomiteljsku obitelj 23. veljače 2005. te su 25. veljače 2005. svoju odluku o hitnom stavljanju pod skrbništvo dostavila na potvrđivanje länsrättsu, koji ju je potvrdio 3. ožujka 2005.?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje pod točkom (a)

- 24 Ovim pitanjem nacionalni sud u biti pita treba li članak 1. stavak 1. Uredbe br. 2201/2003 tumačiti, prvo, tako da se primjenjuje na jednu odluku kojom se nalaže hitno stavljanje pod skrbništvo i smještaj djeteta izvan vlastitog doma u udomiteljsku obitelj te, drugo, je li ta odluka obuhvaćena definicijom „građanske stvari” u smislu te odredbe ako je ona donesena u okviru pravila javnog prava o zaštiti djece.
- 25 U pogledu odluke o stavljanju djeteta pod skrbništvo, valja utvrditi odnosi li se ona na roditeljsku odgovornost te je li stoga obuhvaćena područjem primjene Uredbe br. 2201/2003.
- 26 U tom pogledu valja napomenuti da se u skladu s člankom 1. stavkom 1. točkom (b) Uredba br. 2201/2003 treba primjenjivati, bez obzira na vrstu suda, u građanskim stvarima koje se odnose na dodjelu, izvršenje, prijenos, ograničenje ili oduzimanje roditeljske odgovornosti. Osim toga, u skladu s člankom 2. stavkom 1. te uredbe, pojam „sud” obuhvaća sva tijela država članica koja su nadležna za pitanja obuhvaćena područjem primjene te uredbe.
- 27 U skladu s člankom 2. stavkom 7. iste uredbe, „roditeljska odgovornost” obuhvaća sva prava i obveze koje se odnose na dijete ili njegovu imovinu, a koja su na temelju sudske odluke dodijeljena fizičkoj ili pravnoj osobi, primjenom prava ili sporazumom s pravnim učinkom, uključujući prava skrbništva i prava na kontakte s djetetom.
- 28 Stavljanje djeteta pod skrbništvo ne znači izričito stavljanje pod okolnosti koje se u skladu s člankom 1. stavkom 2. navedene uredbe odnose na roditeljsku odgovornost.
- 29 Ta činjenica ne može, međutim, isključiti odluku o stavljanju djeteta pod skrbništvo iz područja primjene Uredbe br. 2201/2003.
- 30 Upotrebom riječi „posebno” u članku 1. stavku 2. te uredbe podrazumijeva se da se popis koji je sadržan u toj odredbi treba upotrijebiti kao smjernica.
- 31 Štoviše, iz uvodne izjave 5. Uredbe br. 2201/2003 proizlazi da se radi osiguravanja jednakosti sve djece ta uredba primjenjuje na sve odluke o roditeljskoj odgovornosti, uključujući mjere za zaštitu djeteta.
- 32 Odluka o stavljanju djeteta pod skrbništvo, kao što je ova iz glavnog postupka, prema svojoj je naravi javnopravni akt čiji je cilj zadovoljiti potrebe zaštite i pomoći maloljetnim osobama.
- 33 Nadalje, iz dokumenata dostavljenih Sudu proizlazi da u Finskoj stavljanje djeteta pod skrbništvo ima učinak dodjeljivanja ovlasti odborima za socijalnu skrb te države članice da određuju mjesto boravišta djeteta. Ta mjera može utjecati na ostvarivanje prava skrbništva koje u skladu s člankom 2. stavkom 9. Uredbe br. 2201/2003 posebno uključuje pravo na određivanje mjesta boravišta. Stoga se ta ovlast odnosi na roditeljsku odgovornost, jer u skladu s člankom 1. stavkom 2. točkom (a) te uredbe pravo skrbništva predstavlja jedno od pitanja koja se odnose na tu odgovornost.
- 34 U pogledu smještaja potrebno je naglasiti da je, u skladu s člankom 1. stavkom 2. točkom (a) Uredbe br. 2201/2003, smještaj djeteta u udomiteljsku obitelj ili u ustanovu za skrb jedno od pitanja koja se odnose na roditeljsku odgovornost.

- 35 Kako je nezavisna odvjetnica navela u točki 28. svojeg mišljenja, stavljanje pod skrbništvo i smještaj usko su povezane radnje u smislu da se, prvo, odluka o stavljanju pod skrbništvo može donijeti odvojeno samo kao privremena mjera te, drugo, da je smještaj djeteta protiv volje roditelja moguć samo nakon što je nadležno tijelo stavilo dijete pod skrbništvo.
- 36 U tim bi okolnostima isključivanje odluke o stavljanju djeteta pod skrbništvo iz područja primjene Uredbe br. 2201/2003 vjerojatno naštetilo učinkovitosti te uredbe u državama članicama u kojima zaštita djece, uključujući njihov smještaj, zahtijeva donošenje više odluka. Štoviše, budući da je u drugim državama članicama takva zaštita osigurana samo jednom odlukom, postoji opasnost od ugrožavanja jednakog postupanja prema predmetnoj djeci.
- 37 Valja utvrditi primjenjuje li se Uredba br. 2201/2003 na odluke o stavljanju pod skrbništvo i smještaju djece koje proizlaze iz javnog prava.
- 38 Člankom 1. stavkom 1. Uredbe br. 2201/2003 utvrđuje se načelo prema kojem je područje primjene te uredbe ograničeno na „građanske stvari”, a da pritom nije definiran sadržaj i opseg tog pojma.
- 39 Valja podsjetiti da je u okviru Konvencije od 27. rujna 1968. o sudskoj nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1972., L 299, str. 32.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 3.), kako je izmijenjena Konvencijom od 9. listopada 1978. o pristupanju Kraljevine Danske, Irske i Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske (SL L 304, str. 1., i – izmijenjena inačica – str. 77.), Konvencijom od 25. listopada 1982. o pristupanju Helenske Republike (SL L 388, str. 1.) i Konvencijom od 26. svibnja 1989. o pristupanju Kraljevine Španjolske i Portugalske Republike (SL L 285, str. 1.) te Konvencijom od 29. studenoga 1996. o pristupanju Republike Austrije, Republike Finske i Kraljevine Švedske (SL 1997., C 15, str. 1., dalje u tekstu: Briselska konvencija) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 14., str. 82.), od Suda zatraženo tumačenje pojma „građanske i trgovačke stvari” koji je naveden u prvoj rečenici članka 1. stavka 1. te konvencije.
- 40 Sud je u više navrata odlučio da se, kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri osigurala jednakost i ujednačenost prava i obveza koji proizlaze iz Briselske konvencije za države članice i zainteresirane osobe, pojmovi iz te odredbe ne bi trebali tumačiti kao jednostavno pozivanje na unutarnje pravo jedne ili druge predmetne države. Pojam „građanske i trgovačke stvari” treba se smatrati nezavisnim pojmom koji se tumači pozivanjem, s jedne strane, na ciljeve i sustav Briselske konvencije te, s druge strane, opća načela koja proizlaze iz nacionalnih pravnih sustava (vidjeti presudu od 15. veljače 2007., Lechouritou i drugi, C-292/05, Zb., str. I-1519., t. 29. i navedenu sudsku praksu).
- 41 Iako švedska vlada prihvaća, kao što to prihvaćaju i tužiteljica u glavnom postupku, druge države članice koje su podnijele očitovanja i Komisija Europskih zajednica, da se „građanske stvari” u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 2201/2003 također trebaju tumačiti samostalno u pravu Zajednice, ipak tvrdi da odluka o stavljanju pod skrbništvo i smještaju djeteta, koja uključuje izvršavanje javnih ovlasti, nije obuhvaćena područjem primjene te uredbe.

- 42 U prilog tom navodu švedska se vlada poziva na sudsku praksu Suda u skladu s kojom vrijedi da, iako se određeni sporovi između javnog tijela i osobe privatnog prava mogu obuhvatiti područjem primjene Briselske konvencije, drukčija je situacija kada javno tijelo postupa u okviru izvršavanja svojih javnih ovlasti (vidjeti presudu od 1. listopada 2002., Henkel, C-167/00, Zb., str. I-8111., točke 26. i 30., kao i presudu od 15. svibnja 2003., Préservatrice foncière TIARD, C-266/01, Zb., str. I-4867., točka 22.).
- 43 Prema stajalištu švedske vlade, teško je zamisliti odluku koja očitije proizlazi iz izvršavanja javnih ovlasti od odluke kojom se zahtijeva da se dijete stavi pod skrbništvo, koja bi u određenim okolnostima mogla čak dovesti do oduzimanja slobode djetetu.
- 44 Takvo tumačenje članka 1. stavka 1. Uredbe br. 2201/2003 nije prihvatljivo.
- 45 Budući da pojam „građanske stvari treba tumačiti u odnosu na ciljeve Uredbe br. 2201/2003, ako su odluke o stavljanju pod skrbništvo i smještaju djeteta koje su u nekim državama članicama uređene javnim pravom samo zbog tog jednog razloga isključene iz područja primjene te uredbe, to bi jasno ugrozilo samu svrhu uzajamnog priznavanja i izvršenja sudskih odluka u stvarima koje se odnose na roditeljsku odgovornost. U tom smislu treba naglasiti da iz članka 1. stavka 1. i članka 2. točke 1. Uredbe br. 2201/2003 proizlazi da ni pravosudna organizacija država članica kao ni prijenos ovlasti upravnim tijelima ne mogu utjecati na područje primjene te uredbe ili na tumačenje pojma „građanske stvari”.
- 46 Zbog toga pojam „građanske stvari” treba tumačiti samostalno.
- 47 Samo ujednačenom primjenom Uredbe br. 2201/2003 u državama članicama, koja zahtijeva da područje primjene te uredbe bude definirano pravom Zajednice a ne nacionalnim pravom, može se osigurati postizanje ciljeva te uredbe, od kojih je jedan i jednako postupanje prema svakom predmetnom djetetu.
- 48 U skladu s uvodnom izjavom 5. Uredbe br. 2201/2003, taj se cilj može osigurati samo ako su sve odluke o roditeljskoj odgovornosti obuhvaćene područjem primjene te uredbe.
- 49 Roditeljska odgovornost je u članku 2. točki 7. Uredbe predmet široke definicije jer obuhvaća sva prava i obveze koje se odnose na dijete ili njegovu imovinu koja su sudskom odlukom dodijeljena fizičkoj ili pravnoj osobi, primjenom prava ili sporazumom s pravnim učinkom.
- 50 Kako je istaknula nezavisna odvjetnica u točki 44. svojeg mišljenja, u tom pogledu nije važno je li roditeljska odgovornost ugrožena zaštitnom mjerom koju je izrekla država ili odlukom koja je donesena na zahtjev jedne osobe ili više osoba koje imaju pravo skrbništva.
- 51 Pojam „građanske stvari” treba tumačiti tako da može obuhvatiti i mjere koje sa stajališta pravnog sustava države članice pripadaju području javnog prava.

52 Takvo je tumačenje, štoviše, potkrijepljeno uvodnom izjavom 10. Uredbe br. 2201/2003 prema kojoj se ta uredba ne primjenjuje „na stvari koje se tiču socijalne sigurnosti, javne mjere opće prirode u stvarima koje se odnose na obrazovanje i zdravlje”. Ta iznimka potvrđuje da zakonodavac Zajednice nije imao namjeru isključiti sve mjere koje proizlaze iz javnog prava iz područja primjene ove uredbe.

53 U kontekstu gore navedenoga na prvo pitanje pod (a) valja odgovoriti da članak 1. stavak 1. Uredbe br. 2201/2003 treba tumačiti tako da je jedna odluka kojom se nalaže stavljanje pod skrbništvo i smještaj djeteta izvan njegova doma u udomiteljsku obitelj obuhvaćena pojmom „građanske stvari” u smislu ove odredbe, ako je donesena u okviru pravila javnog prava o zaštiti djeteta.

Prvo pitanje, točke (b) i (c)

54 Ta je pitanja postavio nacionalni sud samo za slučaj da je u svojem odgovoru na prvo pitanje pod (a) Sud tumačio pojam „građanske stvari” u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 2201/2003 tako da se ne odnosi na jednu odluku kojom se određuje stavljanje pod skrbništvo djeteta i smještaj izvan vlastite obitelji u udomiteljsku obitelj ako je ta odluka donesena u okviru pravila javnog prava o zaštiti djeteta.

55 S obzirom na odgovor na prvo pitanje pod (a), nije potrebno odgovoriti na prvo pitanje pod točkama (b) i (c).

Drugo pitanje

56 Ovim pitanjem nacionalni sud u biti pita treba li Uredbu br. 2201/2003 tumačiti tako da se usklađeni nacionalni propisi o priznavanju i izvršenju upravnih odluka o stavljanju pod skrbništvo i smještaju osoba donesenih u okviru suradnje među nordijskim državama mogu primjenjivati na odluku o stavljanju djeteta pod skrbništvo koja je obuhvaćena područjem primjene tog propisa ako taj propis ne sadržava odredbu o tome.

57 U tom je pogledu potrebno istaknuti da, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, nacionalni sud koji u okviru svoje nadležnosti primjenjuje odredbe prava Zajednice, ima dužnost osigurati puni učinak tih odredbi, pri čemu prema potrebi na temelju samostalne ovlasti izuzima svaku suprotnu odredbu nacionalnog prava (vidjeti osobito presudu od 9. ožujka 1978., Simmenthal, 106/77, Zb., str. 629., t. 21. do 24.; presudu od 19. lipnja 1990., Factortame i drugi, C-213/89, Zb., str. I-2433., t. 19. do 21.; i presudu od 18. srpnja 2007., Lucchini, C-119/05, Zb., str. I-6199., t. 61.).

58 U skladu s njezinim člankom 59. stavkom 1., Uredba br. 2201/2003 u pogledu država članica primjenjuje se umjesto konvencija koje su te države zaključile, koje se odnose na pitanja koje regulira uredba.

59 Na temelju članka 59. stavka 2. točke (a) navedene uredbe „Finska i Švedska imaju mogućnost izjaviti da se Konvencija od 6. veljače 1931. između Danske, Finske, Islanda, Norveške i Švedske, koja sadrži odredbe međunarodnog privatnog prava o braku, posvajanju i skrbništvu, zajedno sa Završnim protokolom uz tu Konvenciju, primjenjuje, u cijelosti ili djelomice, u njihovim međusobnim odnosima, umjesto pravila koje donosi ova Uredba. Takve se izjave prilažu uz ovu Uredbu i objavljuju u

Službenom listu Europske unije. Spomenute države članice mogu ih, u cijelosti ili djelomice, u svako doba povući.”

- 60 Ovo je jedina odredba koja odstupa od pravila iz točke 58. ove presude. Kao takvu, potrebno ju je usko tumačiti.
- 61 Suradnja među nordijskim državama u priznavanju i izvršenju upravnih odluka o stavljanju pod skrbništvo i smještaju osoba ne nalazi se među iznimkama koje su taksativno navedene u Uredbi br. 2201/2003.
- 62 Usklađeno nacionalno zakonodavstvo, kao što je Zakon 761/1970, stoga se ne može primjenjivati na odluku o stavljanju pod skrbništvo i smještaju djeteta koja je obuhvaćena područjem primjene Uredbe br. 2201/2003.
- 63 Taj se zaključak ne dovodi u pitanje Zajedničkom izjavom br. 28 o nordijskoj suradnji.
- 64 Na temelju navedene izjave države članice nordijske suradnje, koje su članice Europske unije, preuzele su obvezu nastaviti tu suradnju u skladu s pravom Zajednice.
- 65 Iz toga proizlazi da ta suradnja mora poštovati načela pravnog poretka Zajednice.
- 66 Na drugo pitanje stoga valja odgovoriti da Uredbu br. 2201/2003 treba tumačiti tako da se usklađeno nacionalno zakonodavstvo o priznavanju i izvršenju upravnih odluka o stavljanju pod skrbništvo i smještaju osoba, donesenih u okviru nordijske suradnje, ne može primjenjivati na odluku o stavljanju pod skrbništvo djeteta, koja je obuhvaćena područjem primjene te uredbe.

Treće pitanje

- 67 Ovim pitanjem nacionalni sud u biti pita treba li Uredbu br. 2201/2003 tumačiti tako da se na predmet kao što je onaj u glavnom postupku primjenjuje *ratione temporis*.
- 68 Iz članka 64. stavka 1. i članka 72. Uredbe br. 2201/2003 proizlazi da se ta uredba primjenjuje samo na pokrenute sudske postupke, pismena koja su službeno sastavljena i upisana u registar kao autentične isprave te na sporazume zaključene između stranaka nakon 1. ožujka 2005.
- 69 Osim toga, u članku 64. stavku 2. te uredbe propisuje se da „[s]udske odluke donesene nakon datuma početka primjene ove Uredbe u postupcima koji su pokrenuti prije tog datuma, ali nakon datuma stupanja na snagu Uredbe [...] br. 1347/2000, priznaju se i na temelju njih se određuje izvršenje u skladu s odredbama poglavlja III. ove Uredbe ako su primijenjeni propisi o nadležnosti u skladu s onima predviđenima u poglavlju II. ili u Uredbi [...] br. 1347/2000 ili u konvenciji sklopljenoj između države članice podrijetla i zamoljene države članice, koja je bila na snazi u trenutku pokretanja postupka.”
- 70 U predmetu kao što je onaj iz glavnog postupka Uredba br. 2201/2003 primjenjuje se samo ako su ispunjena tri kumulativna uvjeta iz prethodne točke ove presude.

- 71 U pogledu prvog od tih uvjeta potrebno je utvrditi, prema navodima suda koji je uputio zahtjev, a koji jedini ima nadležnosti za ocjenjivanje činjenica u glavnom postupku, da je sporno izvršenje odluke sudova Länsrätten i K län od 3. ožujka 2005. Ona je stoga izdana nakon datuma stupanja na snagu Uredbe br. 2201/2003.
- 72 U pogledu drugog od navedenih uvjeta, iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da je postupak za stavljanje djece A i B pod skrbništvo pokrenut „u jesen 2004.“, dakle prije početka primjene Uredbe br. 2201/2003, ali nakon stupanja na snagu Uredbe br. 1347/2000, koja je u skladu s njezinim člankom 46. stupila na snagu 1. ožujka 2001. Na sudu je koji je uputio zahtjev da provjeri je li to doista tako.
- 73 U pogledu trećeg uvjeta iz točke 69. ove presude, valja utvrditi sljedeće navode.
- 74 U skladu s člankom 8. stavkom 1. Uredbe br. 2201/2003, sudovi države članice nadležni su u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću prema djetetu koje ima uobičajeno boravište u državi članici u trenutku pokretanja postupka.
- 75 Odlukom od 20. lipnja 2006. Regeringsrätten je na temelju nacionalnog prava potvrdio nadležnost švedskih sudova u tom predmetu. Taj je sud smatrao da su na dan kada je Odbor za socijalnu skrb započeo razmatrati obiteljsku situaciju djece A i B djeca imala boravište u Švedskoj na području mjesne nadležnosti Länsrätten i K län.
- 76 Iz toga proizlazi da su u smislu članka 64. stavka 2. Uredbe br. 2201/2003 pravila o nadležnosti koja su se primjenjivala na temelju nacionalnog prava u skladu s onima propisanim ovom Uredbom. Stoga je treći postavljeni uvjet ispunjen.
- 77 Uzimajući u obzir navedeno, na treće pitanje valja odgovoriti da se prema ocjeni činjenica, za što je isključivo nadležan nacionalni sud, Uredba br. 2201/2003 treba tumačiti tako da se primjenjuje *ratione temporis* u predmetu glavnog postupka.

Troškovi

- 78 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog Sud (veliko vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 1. stavak 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000, kako je izmijenjena Uredbom Vijeća (EZ) br. 2116/2004 od 2. prosinca 2004., treba tumačiti tako da pojam „građanske stvari“ u smislu ove odredbe obuhvaća jednu odluku kojom se određuje stavljanje pod skrbništvo i smještaj izvan vlastite obitelji u udomiteljsku obitelj, ako je ta odluka donesena u skladu s pravilima javnog prava o zaštiti djeteta.**

2. Uredbu br. 2201/2003, kako je izmijenjena Uredbom br. 2116/2004, treba tumačiti tako da se usklađeno nacionalno zakonodavstvo o priznavanju i izvršenju upravnih odluka o stavljanju pod skrbništvo i smještaju osoba donesenih u okviru nordijske suradnje ne može primjenjivati na odluku o stavljanju djeteta pod skrbništvo što je obuhvaćeno područjem primjene ove Uredbe.
3. Prema ocjeni činjenica, za što je isključivo nadležan nacionalni sud, Uredbu br. 2201/2003, kako je izmijenjena Uredbom 2116/2004, treba tumačiti tako da je primjenjiva *ratione temporis* u glavnom postupku.

[Potpisi]

---

* Jezik postupka: finski

RADNI PRIJEVOD